

در باب چیستی تاریخ شفاهی (۴)

لیندا شاپس

(Linda shopes)

ترجمه: دکتر حسن اکبری بیرق

منبع: historymatters.gmu.edu

♦ نمونه تفسیر

مصاحبه

در دهه 1990 یک مربی بهداشت به نام پاتریشیا فابیانو (29) به‌عنوان بخشی از پژوهش‌های خود در باب باشگاه دختران «پنج‌شنبه اول» (30) با شخصی به نام خانم دُلارس بورداس کازکو از اهالی شهر مکیسراکس در ایالت پنسیلوانیا مصاحبه کرد. این باشگاه، به زنانی از طبقه کارگر تعلق دارد که در طول چهار دهه گذشته تاکنون در نخستین پنج‌شنبه هرماه دور هم جمع میشوند. فابیانو برای واکاوی ارتباط میان نظام‌های غیر رسمی حمایتی و نظام بهداشت که نشانگر احساس اتحاد و رفاه بین مردم است، با هفت تن از اعضای باشگاه مورد نظر مصاحبه‌هایی انجام داد؛ گفتگو با خانم کازکو نیز از این جمله به شمار می‌آید. او در این مصاحبه از خاطرات و تجربه‌های دوران شغلی‌اش در کمپانی دراوو (31) که یک کارخانه صنعتی در نزدیکی مکیسراکس بود سخن می‌گوید.

«ژوئن 1972 بود که برای کار به کمپانی دراوو رفتم، دنبال پیشرفت نبودم، تنها می‌خواستم کمک‌خرج شوهرم باشم، چون فشار زیادی روی من بود. اصلاً نمی‌شد با یک حقوق زندگی کرد. آخرماه چیزی برایمان باقی نمی‌ماند. از اول ماه تا آخر ماه فقط با همان چندرغاز سر می‌کردیم. درآمد دیگری در کار نبود. باور کنید حتی نمی‌توانستیم آخر هفته‌ای به تعطیلات برویم. والری دوازده سال داشت و دیانا هم نه ساله بود که کاری نیمه‌وقت پیدا کردم. برای من خوب بود. اولش سه روز در هفته کار می‌کردم. بعد می‌دانید چه شد؟ از من تقاضا کردند چهار روز در هفته کار کنم. به همین منوال پیش می‌رود تا اینکه از تو

بخواهند پنج روز در هفته برایشان کار کنی بی آن که تغییری در مزایایی که می‌دهند ایجاد شود. از مرخصی با حقوق که خبری نبود. آخرش به من پیشنهاد کار تمام‌وقت دادند که پیش‌خودم گفتم من همین الان هم دارم پنج روز در هفته کار می‌کنم و باهاش کنار آمدم. من تمام زندگیم آنجا می‌گذشت... خیلی هم راحت بودم به همین خاطر تبدیل شدم به کارمند تمام‌وقت».

♦ دوران شغلی او ظرف چند سال دستخوش تغییراتی شد:

«این وضع سه سال ادامه داشت تا این‌که به من پیشنهاد دادند مدیر بشم. من که از مدیریت چیزی نمی‌دانستم. قبول کردم ولی به خودم می‌گم چجوری از پسش براومدم؟ آموزش رسمی که ندیده بودم. مدرک دانشگاهی که نداشتم، اونا به من گفتن مدیر خدمات ماشین‌نویسی بشم. ده تا دختر زیر دستم کار می‌کردن. مسئولیت برنامه کارآموزی دانشجویایی که به آموزشگاه حرفه‌ای می‌رفتن و توی دراوو کار می‌کردن هم جزوش بود. سازمان‌دهی این برنامه. مصاحبه. قبلاً برای مصاحبه‌ها آموزش رسمی ندیده بودم اما با مردم مصاحبه می‌کردم. باید بر عملکرد کارمندان نظارت می‌کردم. راهنمای شغلی می‌نوشتم. شاید یه بخشی از اون به خاطر آینه که ذاتاً استعداد سازمان‌دهی دارم. استعداد سازمان‌دهی و مدیریت یا اکتسابیه و یا با شخصیت شما عجین شده. شما کدومش رو دارین؟»

الآن که به گذشته نگاه می‌کنم می‌بینم که هر چهارسال تغییراتی تو زندگیم به‌وجود می‌اومد. به قسمت سیستم‌های اتوماسیون منتقل شدم که مسئولیت اتوماسیون دفاتر، آزمایش نرم‌افزار و مشاوره داشتم. خیلی شوق داشتم به دانشگاه برم و مدرک بگیرم. تصور نمی‌کردم بتونم دانشگاه رو چهار ساله تموم کنم، اما دلم می‌خواست بالاخره یه فوق‌دیپلم بگیرم. دراوو به بعضی‌ها کمک‌هزینه تحصیلی می‌داد. اول باید خودمون هزینه‌های تحصیلمون رو می‌پرداختیم و بعد اونا جبران می‌کردن. کلاس‌ها رو شروع کردم. دوازده سال طول کشید اما بالاخره فوق‌دیپلم مدیریت بازرگانی گرفتم. خودستایی نمی‌کنم اما از اینکه تونستم از پسش بر پیام احساس غرور می‌کنم، آخه تموم‌وقت کار می‌کردم، خانواده هم که بود، هر وقت که احتیاج داشتن باید اضافه‌کاری هم می‌کردم...».

سپس در سال 1988 وی را اخراج کردند. بحران بیکاری باعث شد برنامه‌های زندگی او دچار بی‌نظمی شود و او را وادار کرد تا در گزینه‌هایش تجدید نظر کند:

«بعد از شونزده سال کار در دراوو، واحد شغلی من رو حذف کردن چون کارخونه می‌خواست تعدیل نیرو بکنه. همیشه پس‌ذهنتون می‌گین کاش

اخراج می‌کردن تا می‌رفتم خونه و استراحت می‌کردم؛ اما کسی به این فکر نمی‌کنه که آگه راستی راستی اخراج بشه بعدش باید چیکار بکنه. به هر حال واحد اداری من رو حذف کردن و اخراج شدم. دو هفته به هم مهلت دادن. خیلی‌های دیگه که حکم اخراجشون رو گرفته بودن با عصبانیت لوازمشون رو برداشتن و محل کارشون رو ترک کردن. من هم اولش از کارخونه اوادم بیرون اما دوباره برگشتم به دفترم. همکارام از کنارم می‌گذشتن و داشتن دودوتا چهارتا می‌کردن. می‌دونستن من هم اخراج شدم اما سر در نمی‌آوردن چرا هنوز داشتم کار می‌کردم. راستش راه حل دیگه‌ای به ذهنم نمی‌رسید. خب یه پروژه‌ای دستم بود که باید تمومش می‌کردم. ظرف دو هفته باقیمونده هم تمومش کردم و بعد لوازم رو برداشتم و رفتم. چرا؟ چون دراوو به من استفاده رسونده بود. تحصیل کردم. حقوق گرفتم. ضمن اینکه قرارداد باهاشون داشتم که پروژه آخر رو تموم کنم و همین کار رو هم کردم. طور دیگه‌ای نمی‌تونستم عمل کنم.

ولی روزی که باید از کارخونه می‌رفتم بدترین روز زندگیم بود. انگار تو یه برزخ گیر افتاده بودم. همه جا بودم و هیچ جا نبودم. به خودم می‌گفتم از این مرخصی لذت ببر. از مزایای «مهلت کاریابی» می‌تونستم استفاده کنم. یه مدتی باهاش کلنجار رفتم و صبح‌ها به جای ساعت هشت، ساعت هشت و نیم می‌اوادم تا توی آسانسورها میون مردم گیر نیفتم. به همین دلیل دیر می‌اوادم و ساعت چهار عصر می‌رفتم چون باید کار پیدا می‌کردم. خودم رو توی برزخ می‌دیدم. انگار هویتم رو از دست دادم؛ اما این‌جور هم نبود. من دُلارس کازکو بودم، اما بعدش قاطی می‌کردم و می‌گفتم نه! من زن استیو نیستم، من مادر والری نیستم، من مادر دیانا نیستم، من دختر جولیا بورداس نیستم. توی بد برزخی دست و پا می‌زدم، احساس بی‌هویتی می‌کردم. فقط با همین الفاظ می‌تونم اون روزا رو توصیف کنم. من حقوق بیکاری می‌گرفتم. استیو داشت کار می‌کرد و حق سنوات خدمت هم تا پایان سال بهم داده بودن. چی باعث می‌شد دنبال یه کار دیگه بگردم؟ خودم هم نمی‌دونم. دوستم جوانا می‌گفت پاک خل شدی. بتمرگ خونه‌ات؛ اما سر در نمی‌آرم. هنوز هم سر در نمی‌آرم.

ذهنم همش درگیر بود. «برم سراغ یه شغل دیگه؟» مثلاً فروشنده‌گی. آخه من که فروشنده‌گی بلد نیستم، چون نمی‌تونم جنسی رو بفروشم، اصلاً تو خونم نیست. نمی‌تونم به کسی دروغ بگم. خوب حساب کردم و دیدم فروشنده‌گی به درد من نمی‌خوره. بهترین پستی که در کارخونه داشتم مسئولیت اتوماسیون دفاتر بود و بعدش مسئولیت قسمت پست صوتی و جلسات آموزشی. کم‌کم فهمیدم که وظیفه‌ام رو تو زندگی درست انجام ندادم. باید معلم می‌شدم. افسوس می‌خورم که چرا به دانشگاه نرفتم؛

اما اون وقتاً عقل امروز رو نداشتم یا نمی‌دونستم از زندگی چی می‌خوام. پدر و مادرم دوست داشتن من رو به دانشگاه بفرستن، ولی من دوست نداشتم اونها تو تنگنا قرار بگیرن چون از پس هزینه‌هاش بر نمی‌اومدن. به همین خاطر فقط شش ماه به آموزشگاه حرفه‌ای رابرت موریس رفتم. تازه بعد از اخراج بود که فهمیدم وظیفه زندگی رو درست انجام ندادم؛ اما اون موقع که هجده سالم بود اینا رو نمی‌فهمیدم.» (32)

♦ تحلیل مصاحبه

یادآوری می‌کنم که کازکو تاریخچه زندگی خانوادگی و شغلی‌اش را برای پاتریشیا فابیانو تعریف کرده است. موضوع تحقیقات او به گروهی از زنان که چهل سال به‌طور غیررسمی در پنج‌شنبه‌های اول هرماه گرد هم می‌آمدند اختصاص داشت. فابیانو مصاحبه‌گر خوبی است. او خود را برای مصاحبه آماده کرده بود و هدف تحقیقاتش را برای خانم کازکو هم تشریح کرده بود تا برای مصاحبه آمادگی داشته باشد. فابیانو آشنایی طولانی مدتی با کازکو دارد و خود نیز فرد مطلعی است اما به دنیای کازکو تعلق ندارد. با این وجود، احترام عمیقی به او می‌گذارد و به باشگاهشان به دیده تحسین می‌نگرد بدین معنا که بر ارزش این محفل واقف است و قصد دارد نحوه فعالیت‌ها آنها برای ارتقاء سطح بهداشت را بشناسد. فابیانو می‌کوشد تا سیر شکل‌گیری و ماجراهای این باشگاه را در یک قاب فراگیر و جامع بیوگرافی، اجتماعی و به عبارتی تاریخی قرار دهد. همین ملزومات در مصاحبه است که بین او و راوی علقه ایجاد می‌کند و صحنه را برای یک کنکاش خلاقانه مهیا می‌سازد. کازکو تلاش می‌کند به سؤالات فابیانو پاسخ‌های عاقلانه، عمیق و صادقانه بدهد و همین خصوصیت نیز بر وزانت و غنای روایت او می‌افزاید که متأسفانه در متن ویراسته مصاحبه انعکاس نیافته است. نوع سؤالات فابیانو در تحقیقش از جنسی است که کازکو را بر سر شوق می‌آورد تا در بیان زندگی‌اش از گنجینه استدلالات شخصی و اجتماعی استفاده کند و منظورش را به مصاحبه‌گر بفهماند. کازکو نیز همانند اکثر افرادی که در چارچوب متفرد مصاحبه سخن می‌گویند، خودش را در کسوت یک قهرمان معرفی می‌کند. او بازمانده قوی‌بنیه و انسان اخلاق‌گرایی است که کارش را حتی بعد از اخراج ادامه می‌دهد و به شغلی مانند فروشنده‌گی که آلوده به دروغ و فریب است وارد نمی‌شود. این تحقیق بر مفروضاتی استوار شده است که یک روایت مترقی حول محور رشد اعتماد به نفس و استقلال را در ذهن مخاطب شکل بدهند. از قضا، موضوع تحقیق قرابت عجیبی با اندیشه فمینیستی معاصر که دم از آرمان‌های زنانه و حق اشتغال زنان متأهل می‌زند، دارد. البته

کازکو خودش را فمینیست معرفی نمی‌کند، اما در روایات او مفروضات و ادبیات فمینیستی موج می‌زند و آنگاه که هویت او با از دست دادن شغلش با چالش روبه‌رو می‌شود از گزینه‌های محدود و فرصت‌های ازدست‌رفته زندگی که به خاطر محدودیت‌های شخصی (اون وقتا عقل امروز رو نداشتم [که در سن هجده‌سالگی به دانشگاه برم]) و تنگناهای منبعث از طبقه اجتماعی خانواده‌اش (از پس هزینه‌هاش بر نمی‌آومدن) بر او تحمیل‌شده است سخن می‌گوید. هرچند این مصاحبه بدون حضور اغیار و در خانه کازکو انجام‌شده است اما شباهت فراوانی با محتوا، لحن و چشم‌انداز مصاحبه‌های فابیانو با شش عضو دیگر باشگاه دارد زیرا زندگی این زنان شبیه به هم بوده است؛ اما قابل استنباط است که روایت‌های فردی آن‌ها از مکالمات و گفت‌وگوهای چهل‌ساله‌ای که درباره شکل و معنای زندگی‌شان داشته‌اند تأثیر پذیرفته است. مصاحبه‌های فابیانو این درک و تفاهم را آشکار کرد و در پیشانی ذهن آنان آورد. ارزیابی مصاحبه بدین شیوه به‌هیچ‌وجه آن را در حد و اندازه‌های لذت بردن از یک احساس خوشایند یا گفتن چیزهایی که مصاحبه‌گر مایل به شنیدن آن‌هاست پایین نمی‌آورد. همچنین دال بر این نیستند که تهی از حقیقت می‌باشند و یا همه ارزش یکسانی باهم دارند، بعضی از آن‌ها پرمایه‌تر، عالمانه‌تر و عمیق‌تر از دیگر مصاحبه‌هاست و اطلاعات بیشتری برای تحلیل‌های تاریخی در اختیار مورخ و مصاحبه‌گر یا مخاطب قرار می‌دهد. ضمن آن‌که به ما کمک می‌کند تا ماهیت ریشه‌دار، مشروط و ذهنی مصاحبه‌های تاریخ شفاهی را درک کنیم.

♦ تاریخ شفاهی در اینترنت

فناوری‌های الکترونیکی زمینه و امکاناتی را فراهم ساخته است تا مجموعه‌های موجود تاریخ شفاهی به‌واسطه انتشار صوت و تصویر مصاحبه‌های واقعی و متن پیاده شده آن‌ها در اینترنت برای جمعیت بسیار عظیمی قابل‌دسترسی باشد. درحالی‌که عموم مورخان شفاهی، فرصت‌های انتشار جهانی آثارشان از طریق اینترنت را مغتنم شمرده‌اند، بسیاری از آن‌ها نسبت به سهولت دسترسی به این آثار در وبسایت‌ها که احتمال سوءاستفاده از مصاحبه‌های موجود را افزایش داده است، نظر خوشی ندارند. انتشار مصاحبه‌های انجام‌شده در دوران قبل از فراگیری فناوری اینترنت بدون اجازه صریح راوی موجب دردسرهای ویژه‌ای می‌شود؛ بسیاری از مورخان معتقدند که انتشار اینترنتی این مصاحبه‌ها ناقض حقوق راوی در تعیین میزان و سطح دسترسی به مصاحبه‌هایشان است. مشکل دیگر این است که هرکسی می‌تواند در فضای اینترنت هر مطلبی را با هر کیفیتی منتشر کند. صرف‌نظر از این نگرانی‌ها باید بگوییم که انتشار مصاحبه‌ها از طریق اینترنت

دارای مزیت‌های متعددی فراتر از صرفِ دسترسی است. موتورهای جستجوی الکترونیکی به کاربران امکان می‌دهد تا به سهولت و به سرعت و بدون نیاز به گوش دادن به ساعت‌ها نوار یا ورق زدن صدها یا هزاران صفحه متن پیاده شده مصاحبه‌ها مطالب منطبق با علایق خود را شناسایی و پیدا کنند. لینک‌های فوق‌متنی Hypertext منتخب یا پانویس‌های مصاحبه‌ها که با کلیک کردن روی آن‌ها می‌توان به متن کامل دسترسی یافت به خواننده امکان می‌دهد تا یک نظریه یا نقل‌قول را در متن کاملش بخواند؛ میزان دقت نویسنده یا مؤلف در حفظ انطباق صدای راوی با متن پیاده شده مصاحبه‌اش را بسنجد؛ و ارزیابی کامل‌تری از نوع تفسیر نویسنده یا مؤلف از روایت راوی به دست بیاورد. انتشار اینترنتی روایت‌ها امکانی است که بدان وسیله می‌توان شفاهات تاریخ شفاهی را استمرار بخشید و این جالب‌ترین مزیت اینترنت است. تقریباً بیست سال پیش، آلساندرو پورتلی به‌درستی گفته بود که تاریخ شفاهی در وهله اول یک پدیده شفاهی است بدین معنا که «لحن و بلندی و کوتاهی صدا و ضرباهنگ کلام مردم حاوی معانی تلویحی و اشاراتی است که در نوشتار قابل‌تفهم نیستند. . ممکن است در عبارات راوی، بسته به آهنگ کلامش، معانی ضد و نقیضی برداشت شود که امکان تفهم آن به شکل عینی در متن وجود ندارد، اما پیاده‌کننده نوار مصاحبه تا حدودی شاید با کلمات خودش آن‌ها را روشن ساخته باشد.» (33) مثلاً می‌توان به کنایه اشاره کرد که با لحن صدا می‌توان به آن پی برد نه با کلمات؛ بنابراین اگر جمله‌ای کنایه‌دار نوشته شود نمی‌توان کنایه را فهمید. به همین گونه است شنیدن گزارش‌های راوی به‌جای خواندن متن مکتوب روایت‌هایشان که باعث می‌شود تأثیر عمیق‌تر، انسانی‌تر و سه‌بعدی‌تری از سخنان آن‌ها بگیریم. پس نیازی به توضیح ندارد که انتشار اینترنتی مصاحبه‌های تاریخ شفاهی به‌احتمال‌زیاد مفیدتر از انتشار مکتوب آن‌هاست.

♦ معرفی چند وبگاه تاریخ شفاهی

تاریخچه زندگی آمریکائیان، دست‌نوشته‌هایی از پروژه نویسندگان
فدرال، 1936-1940

Library of Congress, American Memory

<http://memory.loc.gov/ammen/wpaintro//wpahome.html>

تصاویر و متن پیاده شده نزدیک به 2900 تاریخچه زندگی که از سال 1936 تا 1940 گردآوری شده‌اند در این سایت قابل دسترسی و استفاده است. این اسناد محصول تلاش بیش از 300 نویسنده است که با حمایت پروژه نویسندگان فدرال متعلق به سازمان توسعه مشاغل چنین دستاوردی را به ظهور رسانده‌اند. پیش‌نویس و متن نهایی هر یک از

تاریخچه‌ها را در قالب‌های مختلفی روی سایت گذاشته‌اند که شامل روایت، گفت‌وگو، گزارش و تاریخ‌های شفاهی نمونه می‌باشد. در هر از این عناوین مواردی مانند خانواده، میزان تحصیلات و درآمد، شغل، گرایش‌های سیاسی، مذهب، آداب و رسوم، وضعیت سلامت روحی و جسمی و همچنین ملاحظات‌ی درباره فرهنگ و جامعه راوی قید شده‌اند.

♦ آرشیوهای مجموعه‌های تاریخ شفاهی و هنر آمریکا

Smithsonian Institution, Archives of American Art

<http://www.archivesofamericanart.si.edu/oralhist/oralhist.html>

متن مصاحبه با بیش از 180 تن از هنرمندان رشته‌های مختلف در این سایت قابل دسترسی است که از آن جمله می‌توان به متن مصاحبه با لوئیس نرولسون، ریچارد دیبنکورن و روب گولدبرگ اشاره نمود. در این پروژه کوشش شده است تا مصاحبه‌هایی با هنرمندان تگزاس و ایالت‌های جنوب غربی، شمال غربی، لاتین تبارها، سیاه پوستان، آسیایی تبارها و زنان هنرمند کالیفرنیا جنوبی انجام و روی سایت گذاشته شود. در دهه 1960 در قالب اجرای «طرح نوین و برنامه تاریخ شفاهی هنر» با 400 هنرمند مصاحبه شد که متن بیش از 50 مصاحبه نیز در این سایت قابل دسترسی و بهره‌برداری است.

♦ برده‌زادگان: روایت‌های برده‌گان به کوشش نویسندگان پروژه نویسندگان فدرال، 1936-1938

Library of Congress, American Memory

<http://lcweb2.loc.gov/ammem/snhtml/snhome.html>

این سایت که محصول تلاش جمعی «واحد دست‌نوشته‌ها، متون چاپی و تصاویر» کتابخانه کنگره آمریکا است بیش از 2300 روایت اول شخص درباره اوضاع و شرایط زندگی بردگان را در خود جای داده است. این کار با حمایت پروژه نویسندگان فدرال متعلق به سازمان توسعه مشاغل در دهه 1930 انجام شد و در سال 1941 نیز از آن‌ها ریزفیلم تهیه کردند که در 17 جلد به نام «روایت‌های بردگان: تاریخ عامیانه بردگی در ایالات‌متحده آمریکا از زبان بردگان سابق» در آرشیو نگهداری می‌شوند. متن دیجیتالی هر یک از روایت‌ها حاوی نکاتی مانند نام راوی، مکان و زمان مصاحبه، نام مصاحبه‌گر، اطلاعات فهرست‌بندی و طول متن پیاده شده می‌باشد.

♦ بایگانی دیجیتالی حقوق مدنی در میسیسیپی

McCain Library and Archive, University of Southern Mississippi

<http://www.lib.usm.edu/~spcol/crda/index.html>

در این سایت، 125 تاریخ شفاهی مربوط به جنبش حقوق مدنی قابل دستیابی است که اطلاعات آنها از مرکز مجموعه تاریخ شفاهی دانشگاه میسیسیپی اخذ شده است. از برجسته‌ترین مصاحبه‌های موجود در این مجموعه می‌توان به مصاحبه با رهبران حقوق مدنی نظیر چارلز کاب، چارلز اوزرز و آرون هِنری اشاره کرد. شخصیت‌های موافق و مخالف جنبش مدنی نیز از دیدگان نافذ تاریخ شفاهی پنهان مانده و اطلاعاتی درباره برخی از آنان مانند راس بارنت، فرماندار نژادپرست، شخصی به نام ویلیام جی سیمونز، رهبر شورای ملی شهروندان سفیدپوست و همچنین اِریل جانستون، رهبر تشکیلات همبستگی کشوری، برای بهره‌برداری علاقه‌مندان درج‌شده است. قطعات صوتی کوتاهی از 25 مصاحبه روی سایت قرار دارد. هر مصاحبه مشتمل بر یک سرگذشت مفصل، فهرست عناوین مورد بحث، متن مصاحبه و اطلاعاتی مشروح درباره مصاحبه، مصاحبه‌گر، مصاحبه‌شونده، عناوین، مقطع زمانی و مناطق مورد نظر برای مصاحبه می‌باشد.

♦ مجموعه تاریخ شفاهی مرکز تاریخ IEEE

Institute of Electrical and Electronics Engineers, Inc
http://www.ieee.org/organizations/history_center/oral_histories_menu.html

این مجموعه مشتمل بر مصاحبه با «180 تن از متخصصانی است که دنیا را در قرن بیستم متحول کردند.» مقولاتی که در مصاحبه‌های مذکور به آنها پرداخته شده عبارت‌اند از تاریخ ادغام موسسه مهندسان برق آمریکا با مؤسسه مهندسان رادیویی برای تشکیل موسسه مهندسان برق و الکترونیک (IEEE)؛ مصاحبه با مهندسان و مدیران شاخص و سرشناس برق ژاپن؛ پنجاهمین سالگرد آزمایشگاه تشعشعات MIT؛ تواریخ شفاهی آزمایشگاه‌های RCA در اواسط دهه 1970؛ و مجموعه شرکای فردریک ایی تیرمان.

♦ مانند یک خانواده: شکل‌گیری دنیای یک کارخانه پنبه‌پاک‌کنی در ایالت‌های جنوبی

James Leloudis and Kathryn Walbert, University of North Carolina, Chapel Hill
<http://www.ibiblio.org/sohp/overview.html>

در اواخر دهه 1970 و اوایل دهه 1980 به همت «پروژه صنعتی شدن پیرامون برنامه تاریخ شفاهی جنوب» صدها مصاحبه با کارگران ایالت‌های جنوبی آمریکا صورت گرفت که متن آنها هم‌اکنون روی این سایت قرار دارد. مقولات گوناگونی در این سایت اضافه شده است که

برخی از آنها عبارت‌اند از مقالات مطبوعات تجاری و همچنین نامه‌هایی که کارگران کارخانه‌های پنبه‌پاک‌کنی برای بیان نحوه زندگی خود و مشکلاتشان به فرانکلین روزولت می‌نوشتند. نزدیک به 70 کلیپ صوتی 15 ثانیه‌ای تا هشت دقیقه‌ای از مصاحبه با کارگران در این سایت قرار داده شده است.

♦ مجموعه چهارم ماه می

Kent State University

[/http://www.library.kent.edu/exhibits/4may95](http://www.library.kent.edu/exhibits/4may95)

وقایع روز چهارم ماه می سال 1970 که منجر به کشته شدن 13 دانشجو و مجروحیت عده‌ای دیگر در محوطه دانشگاه ایالت کنت شد محور اصلی این سایت را تشکیل می‌دهد. در این کار تلاش شده است تا برای علت وقوع درگیری‌ها، درس‌هایی که می‌توان از این واقعه آموخت و تدابیری که می‌توان برای «جلوگیری از درگیری میان مردم، گروه‌ها و کشورها» اتخاذ نمود پاسخی داده شود. از میان 132 مصاحبه‌ای که در روز چهارم می سال 1990، 1995 و 2000 انجام شده است متن 93 مصاحبه روی سایت قرار دارد.

♦ تاریخ شفاهی در اینترنت! دفتر منطقه‌ای تاریخ شفاهی (ROHO)

Bancroft Library, University of California, Berkeley

[/http://www.lib.berkeley.edu/BANC/ROHO/online](http://www.lib.berkeley.edu/BANC/ROHO/online)

متن کامل بیش از 55 مصاحبه قابل جستجو و همچنین برنامه‌هایی برای افزودن تاریخ شفاهی فارغ‌التحصیلان سیاه‌پوست دانشگاه کالیفرنیا در این سایت قابل دستیابی است. برنامه‌های پیشنهادی کنونی دربرگیرنده این موارد است: «مجموعه تاریخ دانشگاه» با محوریت جنبش آزادی بیان؛ «پروژه تاریخ شفاهی طرفداران حق رأی» مشتمل بر جملات و دیدگاه‌های دوازده تن از زنان فعال در این جنبش؛ و مصاحبه‌هایی درباره اقدامات و تدابیر درمانی شهر سانفرانسیسکو از سال 1981 تا 1984 برای مبارزه با ایدز.

♦ آرشیوهای تاریخ شفاهی جنگ جهانی دوم متعلق به دانشگاه راتگرز

Sandra Stewart Holyoak, Rutgers History Department

<http://www.fas-history.rutgers.edu/oralhistory/orlhom.htm>

خاطرات مردان و زنانی که در سال‌های جنگ جهانی دوم چه در داخل و چه در خارج از آمریکا خدمت کردند در این مصاحبه‌ها روایت شده‌اند. این آرشیو از متن کامل بیش از 160 مصاحبه با فارغ‌التحصیلان دانشگاه راتگرز و فارغ‌التحصیلان دانشگاه داگلاس (سابقاً موسوم به

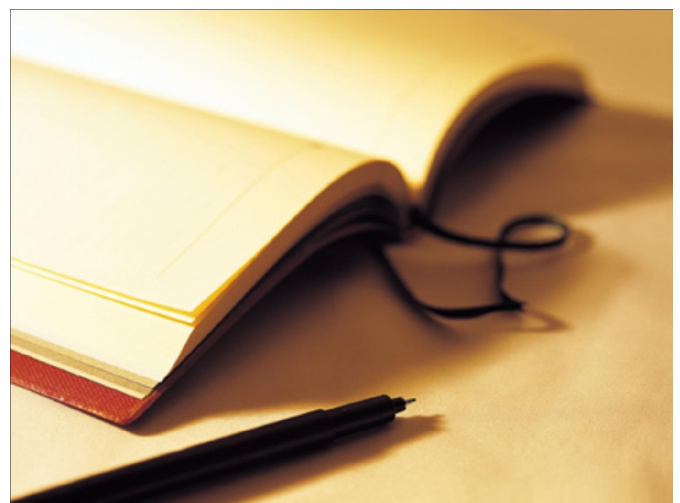
دانشگاه زنان نیوجرسی) تشکیل یافته است. بخش عمده مصاحبه‌ها را دانشجویان دانشگاه راتگرز انجام داده‌اند. فهرستی الفبایی از مصاحبه‌ها حاوی نام مصاحبه‌گران، تاریخ و مکان مصاحبه، دانشگاه مربوطه و سال تحصیلی، منطقه جنگی محل خدمت و یگان مربوطه در سایت قرار دارد. همچنین کدهایی «توصیفی» در این فهرست وجود دارد که محتوای مصاحبه شامل مشاغل نظامی (مانند پیاده نظام و توپخانه، پرستار، دریانورد و مهندس) و مشاغل غیرنظامی (مانند هشداردهنده حملات هوایی، دانشجو، کارمند و روزنامه‌نگار) را مشخص می‌کنند.

♦ زنان روزنامه‌نگار

Washington Press Club Foundation

<http://npc.press.org/wpforal/ohhome.htm>

57 مصاحبه‌شونده به نمایندگی از سه نسل زنان روزنامه‌نگار آمریکا در مصاحبه‌های تاریخ شفاهی این سایت شرکت نموده‌اند که متن کامل زندگی 41 تن از آنان قابل دستیابی است. این سه نسل عبارت‌اند از: نسل پیش از سال 1942؛ نسل جنگ جهانی دوم تا سال 1964 و نسل پس از سال 1964. زنانی که در دهه 1920 وارد حرفه روزنامه‌نگاری شدند تا نسل امروزی زنان روزنامه‌نگار در این مجموعه مورد مصاحبه قرار گرفته‌اند. همچنین افرادی که در مطبوعات، رادیو و تلویزیون به شغل خبرنگاری اشتغال داشته‌اند نیز از این قاعده مستثنی نشده‌اند. موضوع مصاحبه‌ها حول محور مشکلات زنان در این حرفه و نحوه تأثیرگذاری آن‌ها بر این حوزه می‌باشد. مصاحبه‌ها از یک تا دوازده جلسه و هر جلسه حدود 20 صفحه را شامل می‌شود.

♦ راهنمای تاریخ شفاهی

برنامه تاریخ شفاهی ایالت‌های جنوبی

«طرز کار: منابعی برای برنامه‌ریزی و اجرای مصاحبه‌های تاریخ شفاهی» شامل کتابچه راهنمای برنامه تاریخ شفاهی ایالت‌های جنوبی، قالب‌های مصاحبه این برنامه و کتابشناسی حاوی معرفی بیش از 50 منبع تاریخ شفاهی است. قالب‌های مصاحبه مشتمل بر یک برگه روی جلد، توافقنامه مصاحبه، توافقنامه مصاحبه مشروط، فرم تاریخچه زندگی و فرم کلمات مناسب است. در کتابچه راهنمای این برنامه، توصیه‌هایی درباره طراحی یک پروژه تاریخ شفاهی، نحوه اجرای مصاحبه، فهرست بندی، پیاده کردن نوار مصاحبه، یادداشتهایی درباره هزینه و امکانات مورد نیاز و ده نکته ویژه در مصاحبه ارائه شده است.

♦ راهنمای گام به گام تاریخ شفاهی

Judith Moyer

http://www.dohistory.org/on_your_own/toolkit/oralHistory.html

مورخ و مدرسی به نام جودیت مایر اقدام به طراحی و تهیه این راهنمای دقیق و آموزنده تاریخ شفاهی کرده است که شامل پیشنهادها و راهکارهایی برای گردآوری و نگهداری تاریخ شفاهی می‌باشد. عناوین این راهنما عبارت‌اند از: توضیح علت و نحوه گردآوری تاریخ شفاهی، راهنمایی‌هایی برای برنامه‌ریزی و اجرای مصاحبه شامل تحقیقات مقدماتی، پیدا کردن مصاحبه‌شوندگان، انتخاب امکانات و پرسیدن سؤالات مفید. وی همچنین به چند موضوع اخلاقی و مفهومی بسیار مهم در حوزه اجرای مصاحبه تاریخ شفاهی و استفاده از آن‌ها می‌پردازد؛ مانند سؤالاتی درباره صحت مطالب و گفته‌ها، حدود و ثغور تاریخ شفاهی، راهکارهایی برای غلبه بر مشکلات خاص مصاحبه و بیست سؤال برای هموار نمودن راه یادگیری مصاحبه‌گران از تجربه‌هایشان.

توصیه‌هایی برای ارزیابی سایت‌های تاریخ شفاهی

هدف و منشأ: آیا هدف سایت به روشنی بیان شده است؟ کجا؟ چگونه؟ این سایت چه هدفی را دنبال می‌کند آرشیوی است یا آموزشی یا موارد دیگر؟ آیا هدف قابل اعتماد و مفیدی است؟ آیا اطلاعات کافی در اختیار شما می‌گذارد تا بستر بزرگتری را که سایت مورد نظر در چارچوب آن طراحی و راه‌اندازی شده و همچنین منطق آن را بفهمید؟ چه علتی برای استفاده از این سایت می‌توان بیان کرد؟

اعتبار: بانی و سازمان دهنده این سایت چه فرد یا تشکیلاتی است؟ چگونه متوجه آن شده‌اید؟ آیا طراحان و سازمان دهندگان این سایت افراد قابل اعتماد و معتبری هستند؟ آیا امکان تماس با مسئولان سایت

برای طرح سؤال یا موارد دیگر وجود دارد؟
مشخصات سایت: آیا طراحی خوبی در سایت به کاررفته است؟ آیا می‌توانید به راحتی از ساختار آن استفاده نمایید؟ آیا به طور منظم اطلاعات تازه‌ای روی سایت گذاشته می‌شود؟ آیا گرافیک‌های کمکی به کاربر می‌کند یا مزاحم تمرکز او می‌شود؟ آیا لینک‌هایی به سایت‌های دیگر گذاشته است؟ آیا این لینک‌ها مفید و قابل اعتماد و متداول‌اند؟

مطالب تاریخ شفاهی در سایت: آیا در این سایت گزیده مصاحبه‌ها قرار داده شده یا خلاصه و یا صوت و متن کامل آن‌ها؟ چگونه متوجه این موضوع می‌شوید؟ آیا علت ارائه خلاصه، گزیده یا صوت و متن کامل مصاحبه‌ها در سایت بیان شده است؟ چنانچه مصاحبه‌های واقعی در سایت قابل دریافت می‌باشد آیا متن پیاده شده آن‌ها، صوت یا هر دو مقوله قابل دستیابی است؟ آیا مشخص شده است که متن یا صدای مطالب سایت تا چه میزان اصلاح یا دست‌کاری شده‌اند؟

طراحی و کیفیت فنی: مصاحبه‌ها به چه شکلی در سایت قرار داده شده‌اند؟ آیا به راحتی قابل دستیابی هستند؟ در صورت ارائه صدای مصاحبه، آیا با کیفیت قابل قبولی دریافت یا پخش می‌شود؟ صدا را با چه کیفیتی می‌شنوید؟ کیفیت صدا خوب است یا مشکل دارد و یا اصلاً مفهوم نیست؟ چنانچه سایت از کاربران می‌خواهد تا خاطراتشان را ارسال نمایند، چه راهنمایی‌هایی به کاربران می‌دهد؟ آیا ارسال پاسخ به راحتی صورت می‌گیرد یا با مشکلاتی همراه است؟ پاسخ‌ها با چه کیفیتی به کاربران ارائه می‌شوند؟

زمینه‌ای برای مصاحبه: آیا مصاحبه‌ها چه انفرادی یا یکجا دارای زمینه مناسبی هستند؟ آیا سابقه‌ای از عناوین و موضوعات مصاحبه‌ها یا راویان ارائه شده است؟ آیا درباره هدف مصاحبه‌ها، متدولوژی پروژه و مصاحبه، سوابق مصاحبه‌گران و سایر موارد اطلاعاتی به کاربران ارائه شده است؟ به عبارت دیگر، چه ابزارهایی برای ارزیابی هر مصاحبه در اختیار کاربر گذاشته است؟

جستجوی سایت و کیفیت ارزیابی: آیا فهرست یا راهنمای جستجو و پیدا کردن مصاحبه‌هایی که حامی و بنیان‌گذار آن مدنظر داشته‌اند در این سایت پیدا می‌شود؟ این راهنما یا فهرست تا چه حد کامل یا مفید می‌باشند؟ آیا قابلیت جستجوی مصاحبه‌ها برای کسب اطلاعات درباره یک موضوع ویژه یا معین وجود دارد؟ آیا در جستجوها به استنادات مفیدی می‌توان دست یافت؟ آیا در سایت مشخص شده است که مصاحبه‌ها در کدام قسمت آرشیو شده‌اند و آیا برای کاربران قابل دسترسی هستند؟ مفیدی بودن مصاحبه‌ها چقدر است؟ آیا جالب، پرمحتوا، کامل، قابل توجه، واقعی و غیره هستند؟ آیا اطلاعات منحصر به فردی که در جای دیگری

پیدا نمی‌شود دارند؟ در مجموع، از این مصاحبه‌ها چه آموختید؟ آیا چیزهایی هستند که موجود نباشند و آروز داشتید در سایت پیدا می‌شد یا نسبت به انجام آن‌ها تدبیری اندیشیده بود؟

منتخب کتاب شناسی

Coles, Robert, *Doing Documentary Work*. New York: Oxford University Press, 1997

مقالاتی عالمانه و عمیق درباره اخلاقیات و معضلات مستندسازی زندگی مردم.

Dunaway, David K. and Willa K. Baum, eds. *Oral History: An Interdisciplinary Reader*, 2nd ed. Thousand Oaks, Calif.: Sage Publishers, 1996

گلچینی از مقالات مهمی که در نخستین سال‌های آغاز به کار پروژه‌های تاریخ شفاهی می‌کوشیدند فهم و درک مخاطب از متدولوژی مصاحبه و پیچیدگی تفسیری روایت‌های شفاهی را تعمیق بخشند.

Frisch, Michael. *A Shared Authority: Essays on the Craft and Meaning of Oral and Public History*. Albany: SUNY Press, 1991

مجموعه‌ای از مقالات انتشار یافته مایکل فریش؛ تلاشی اندیشمندانه و قابل تحسین برای درک ارتباط بین رویه عملی تاریخ شفاهی و سیاست‌های خاطرات همگانی.

Gluck, Sherna and Daphne Patai, eds. *Women's Words: The Feminist Practice of Oral History*. New York: Praeger, 1991

تلاش‌هایی هرچند پراکنده و نامتوازن اما مهم برای پیوند دادن تاریخ شفاهی به نظریه و عمل اندیشه و مطالعات فمینیستی.

Grele, Ronald. *Envelopes of Sound: The Art of Oral History*, 2nd ed. New York: Praeger, 1991

مقالاتی مملو از نظریه‌پردازی درباره مصاحبه‌های تاریخ شفاهی و نقش آن‌ها در تبیین ایدئولوژی و خودآگاهی انسان‌ها.

On Using Oral History Collections: An Introduction. *Journal of American History* 74:2 (September 1987): 570-578

بحث سازنده و مفیدی درباره نقاط قوت و ضعف و محدودیت‌های کاربرد تاریخ شفاهی به‌عنوان منابع تاریخی.

Hardy III, Charles and Alessandro Portelli. "I Can Almost See the Lights of Home-A Field Trip to Harlan County, Kentucky." *The Journal of Multimedia History* 2 (1999)

تلاش موفق نویسندگان و مؤلفان برای کاربرد «تاریخ شنیداری» و تلفیق آن با مصاحبه‌های تاریخ شفاهی، متن‌های پیاده شده، تفاسیر

شفاهی و مکتوب و ارائه آنها در قالب مقالاتی منسجم که در سایت زیر
قابل دسترسی هستند

www.albany.edu/history_journals/jmmh.

Jackson, Bruce. *Fieldwork*. Urbana: University of Illinois
Press, 1987.

متدولوژی مصاحبه از منظر فولکلور؛ این سایت به طور ویژه موضوعات
تکنیکی مفیدی در اختیار کاربران قرار می‌دهد.

Jeffrey, Jaclyn and Glenace Edwall, eds. *Memory and History:
Essays on Recalling and Interpreting Experience*. Lanham, Md.:
University Press of America, 1991

گزارش روند همایش سال 1988 که با حمایت مؤسسه تاریخ شفاهی
دانشگاه بایلور برگزار شد. مورخان شفاهی و روان‌شناسان شناختی در
این همایش گردهم آمده بودند تا موضوع خاطره فردی و جمعی را مورد
بررسی قرار دهند.

Journal of American History

این مجله از سال 1987، شماره سپتامبر خود را به بخشی از مقالات
نوشته‌شده درباره تاریخ شفاهی اختصاص داده است؛ هر یک از این
مقالات می‌کوشد تا شیوه‌هایی را که مصاحبه‌های تاریخ شفاهی بدان
وسیله می‌توانند تحقیقات و مطالعات تاریخی درباره یک موضوع معین
(مانند جنبش حقوق مدنی، تعلیم و تربیت، زنان کشاورز و غیره) را
غنا ببخشند و همچنین مجموعه‌های موجود و مهم که با موضوعاتش مرتبط
می‌باشند را معرفی نماید.

Oral History Review

مجله انجمن تاریخ شفاهی که از سال 1973 تا 1987 به شکل سالانه و
از آن پس به شکل دوسالانه منتشر می‌شود و مشتمل بر مقالات،
مصاحبه‌ها، مقالات انتقادی و نقادانه، نقد رسانه و کتاب مرتبط با
رویه عملی تاریخ شفاهی در شرایط و بسترهای گوناگون به‌علاوه کاربرد
و تفسیر مصاحبه‌ها با اهداف و اغراض گوناگون علمی و همگانی
می‌باشد.

Perks, Robert, and Alistair Thompson. *The Oral History Reader*.
New York: Routledge, 1988

بهترین و تنها گلچین آثار انتشار یافته در گذشته درباره ابعاد و
جنبه‌های نظری‌تر تاریخ شفاهی؛ حاوی مقالات و مقولاتی با برد
بین‌المللی می‌باشد.

Portelli, Alessandro. *The Battle of Valle Giulia: Oral History
and the Art of Dialogue*. Madison: University of Wisconsin
Press, 1997

مقالاتی درخشان و جذاب درباره مبادله مصاحبه‌ای یا دیالوگ همراه با مطالعات موردی با محوریت مصاحبه‌هایی درباره جنگ و جنبش‌های سیاسی. The Death of Luigi Trastulli and Other Stories: Form and .Meaning In Oral History. Albany: SUNY Press, 1991

تحلیل‌های عمیق و بینش‌افزا از روایت‌های شفاهی که توسط یک محقق ادبی با نگاه و درکی عمیق از سیاست تاریخ و رویه‌های تاریخی نوشته شده‌اند؛ «مرگ لوئیجی تراستولی» به طرز عجیبی پراستنادترین مقاله‌ای است که درباره روایت‌های تاریخ شفاهی نوشته شده است. Ritchie, Donald A. Doing Oral History. New York: Twayne Publishers, 1995

راهنمای عملی برای ورود به عرصه تاریخ شفاهی مشتمل بر موضوعات و عناوین مختلف در قالب پرسش و پاسخ. Thompson, Paul. The Voice of the Past: Oral History, 2nd ed. New York: Oxford Press, 1988

دستورالعملی درباره برنامه‌نویسی و متدولوژی مصاحبه و مباحثی هوشمندانه و زیرکانه درباره سیاست تحقیقات تاریخی و ماهیت مدارک و شواهد تاریخی. Yow, Valerie Raleigh. Recording Oral History: A Practical Guide for Social Scientists. Thousand Oaks, Calif.: Sage Publications, 1994

مباحث منسجمی درباره طراحی پروژه، روش‌شناسی مصاحبه و کاربرد و تفسیر مطالب تاریخ شفاهی.

یادداشت‌ها

Patricia Fabiano-29

30-First Thursday Girls' Club

31-Dravo

32-Patricia Maria Fabiano, "The First Thursday Girls' Club: A Narrative Study of Health and Social Support in a Working-Class Community, (Ph.D. diss. The Graduate School of the Union Institute, 1999), 211-215.

33-Alessandro Portelli, The Death of Luigi Trastulli and Other Stories: Form and Meaning in Oral History (Albany: State University of New York Press, 1991), 47